

Question 3 (20 marks)

Read the extracts and answer Question 3 in your writing booklet. Use the extracts and your knowledge of the text in your answers.

- (a) *Haec* ego *omnia*, vixdum etiam *coetu vestro* dimisso, comperi; domum meam maioribus praesidiis munivi atque firmavi; exclusi eos, quos tu *ad me salutatum* mane miseris, cum illi ipsi venissent, quos ego iam multis ac summis viris ad me id temporis venturos esse praedixeram.
- Quae cum ita sint, Catilina, perge quo coepisti, egredere aliquando ex urbe; patent portae: proficiscere. Nimum diu te imperatorem tua illa Manliana castra desiderant. (10)
- (i) *haec omnia*: What was discussed at the meeting Cicero refers to? **1**
- (ii) *coetu vestro*: Describe the circumstances of this meeting. **1**
- (iii) *ad me salutatum*: Describe the custom Cicero refers to here. **1**
- (iv) Why is Cicero inviting Catiline to leave the city, instead of calling for his execution? **2**
- (b) Sed est tanti, dum modo ista sit privata calamitas et a rei publicae periculis seiungatur. Sed tu ut vitiis tuis commoveare, ut legum poenas pertimescas, ut temporibus rei publicae cedas, non est postulandum. Neque enim is es, Catilina, ut te aut pudor umquam a turpitudine aut metus a periculo aut ratio a furore revocaverit. Quam ob rem, ut saepe iam dixi, proficiscere ac, si mihi inimico, ut praedicas, tuo conflare vis *invidiam*, recta perge in exsilium: (22–23)
- (i) Why might Cicero expect to experience *invidiam* if he orders Catiline to go into exile? **2**
- (ii) How does Cicero's portrayal of Catiline's character in this extract contribute to his attack on Catiline in the speech? **5**

Question 3 continues on page 7